

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2018. május 9.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal kell javítani az alábbiak szerint.**

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma
(aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem: **0,5 vagy 1 pont** (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)

Rossz válasz: **0 pont**

Hiányzó válasz: **0 pont**

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni (lehet pl. 3,5 pont).

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges (kifejtendő) feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **kettő** feladat értékelhető:

egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **két** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mindkét megoldását ki kell javítani, és a magasabb pontszámút kell figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13. és a 16. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani a vizsgapontszámot (mely középszinten azonos az összpontszámmal).

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.

1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.

0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra nem szerzett pontot.
--

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „**T**”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot.

2 pont akkor adandó, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.

1 pont akkor adandó, ha a megadott számú elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.

0 pont akkor adandó, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú esszénél 2-2 pont adható.

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (\checkmark Tidő, illetve \checkmark Tér), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „**K**”-val jelöli.

A rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (**K1**) 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adandó, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

1 pont akkor adandó, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

0 pont akkor adandó, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.
--

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (\checkmark), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A hosszú esszénél külön kell pontozni az ún. általános (**K1**) és a konkrét (**K2**) történelmi fogalmakat. A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre a rövid (**K2**) és a hosszú esszénél (**K3**) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adandó, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adandó, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adandó, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, a források használata, eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

Az *Ismeretszerzés, a források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és az *Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszelem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. Egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan) az alábbiak szerint:

3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓F1 külön jelölve, ha a rögzítés és a megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni az eseményeket alakító tényezőkre adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat – rövid feladatoknál 2-3 sorban, hosszú feladatoknál 4-5 sorban – befejezhető, és az abban szereplő válaszelemek is értékelhetők. A további sorokban szereplő válaszelemek nem értékelhetők.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után a feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért pontszámokat összegezni kell.

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Ókori görög kultúra (Összesen 4 pont.)

Leírás	Település neve	Kép betűjele
a) <u>Fénykorában a görög világ és a klasszikus görög kultúra központja volt.</u> A város közepén egy meredek, tetején lapos szikla emelkedett, amelyen a perzsákkal vívott győztes háború után építkezések folytak. A legjelentősebb alkotás a várost védelmező istennő tiszteletére emelt templom és az istennő szobra volt.	Athén	C
b) <u>A Nagy Sándor által alapított város a hellenizmus kori kultúra központja volt.</u> Pontos mérnöki tervek alapján épült, a közlekedést széles utak könnyítették meg. A város kereskedők és turisták tömegét vonzotta, híres világítótornya lehetővé tette, hogy a hajók sötétedés után is tudjanak közlekedni.	Alexandria	A
c) <u>Központja a Szent Liget volt, amelyet oszlopcsarnok, kőfalak és a poliszok kincsházai határoltak.</u> Itt emelkedett Zeusz temploma, és itt állították fel a főisten tiszteletére rendszeresen megrendezett játékok győzteseinek szobrait. <u>Az első feljegyzett játékok évét tekintették a görög időszámítás kezdetének.</u>	Olümpia	B

(Elemenként 0,5 pont.)

d)

1.	2.	3.
c	a	b

(A helyes sorrend 1 pont.)

2. Középkori társadalom (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Forrás betűjele	a)	b)	c)	d)
Szakkifejezés sorszáma	6.	1.	3.	2.

3. Középkori magyar gazdaság (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) I. Károly / Károly Róbert

b) só

c) A)

d) B)

4. Angol alkotmányos monarchia (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

Jognyilatkozat részletei	Hatalmi ág sorszáma
a) „Hogy a bitorolt hatalom, t.i. a törvények ideiglenes hatályon kívül helyezése [...] csupán királyi tekintély alapján [...] törvénytelen.”	1.
b) „Hogy az egyházi törvényszékeknek és más hasonló bizottságoknak vagy törvényszékeknek elrendelése, illetőleg felállítása törvénytelen és veszedelmes.”	3.
c) „Hogy a korona céljaira való pénzfelvétel bármely ürügy vagy kiváltságok alapján [...] hosszabb időre és más módon, mint ahogyan a megajánlás megszabta vagy meg fogja szabni, törvénytelen.”	1.

5. Ratio Educationis (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Mária Terézia
 b) 2.
 c) parasztok / parasztság vagy jobbágy / jobbágyság
 d) hamis

6. XIX. század eszméi (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) A) 3., B) 4., C) 1.
 b) munkásság / munkás(ok) / munkásosztály / proletariátus
 c) Mindkét forrás a tulajdonviszonyok aránytalanságát említi / Mindkét forrás szerint a termelés irányítása egy szűk, gazdag réteg kezében van. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)*

7. Dualizmus kori társadalom (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) ... egyre későbbi életkorban házasodtak.
 b) ... nőtt a születéskor várható átlagos élettartam.
 c) ... nőtt a főváros lakossága.
 d) ... megugrott a kivándorlók száma.
(Tartalmilag hasonló, más válaszok is elfogadhatóak, amennyiben a forrásokon alapulnak.)

8. Első világháború (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állam leírása	Állam sorszáma a térképen
a) Korábbi szövetségesei akadályozták balkáni terjeszkedését. Ezért despotikus berendezkedése ellenére a liberális, alkotmányos hatalmakkal szövetkezett.	6.
b) Célja soknemzetiségű birodalmának megőrzése volt. Ezért szomszédjával, Európa legerősebb hatalmával szövetkezett.	5.
c) Legfőbb célja a visszavágás volt egy korábbi, területvesztéssel járó vereség miatt. Ezért visszafogta gyarmati törekvéseit, hogy szövetkezhesen a legnagyobb gyarmattartó hatalommal.	2.
d) Azért csatlakozott az egyik szövetségi rendszerhez, mert gyarmati törekvéseiben a legnagyobb gyarmattartók akadályozták. A háborúba végül mégis a másik oldalon lépett be.	4.

9. Magyarország a második világháborúban (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

- a) 1944
 b) deportálás
 c) Szovjetunió

Állítás	A)	B)	C)
d) A magyar vezetés megkísérelt lazítani a Németországtól való függésen.		X	
e) Magyarország a háború során először került idegen katonai megszállás alá.	X		
f) Magyarország hadszíntérré vált.			X

10. Hidegháború (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1.
 b) vasfüggöny
 c) 2., 3.

11. Magyarországi piacgazdaság (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 3.
- b) 2.
- c) 2.
- d) 1.

12. Magyarországi romák (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) magas halálozási arány / alacsony (várható / átlag)életkor. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- b) 2., 4.
- c) Nagyon fiatalon kezdik a dohányzást. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Az iszlám gyökerei (rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az iszlám zsidó-keresztény gyökereit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti az iszlám időszámítás kezdetét (622) és a téma egy térbeli elemét (pl. az iszlám szent városa Mekka, a zsidóság / a kereszténység / az iszlám szent városa Jeruzsálem, az iszlám Arábiában alakult ki, mindhárom vallás a Közel-Keleten alakult ki).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. iszlám, egyistenhit, Korán, kereszténység.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti, hogy az iszlám elismerte a zsidó és keresztény prófétákat / vallási tanítókat, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Mohamed kapcsolatba került a zsidósággal és a kereszténységgel; Mohamedet tartják az utolsó prófétának / a „próféták pecsétjének”; az iszlám magát a korábbi kinyilatkoztatások betetőzésének tartja; az iszlám a Bibliát is elismeri szent könyvnek / a zsidókat és a keresztényeket a „könyv népeinek” tartja; az iszlám Jézust is csak prófétának tartja).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy az iszlám a zsidósághoz és a kereszténységhez hasonlóan monoteista vallás, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az iszlám tanítása szerint istene azonos a zsidósággal / kereszténységgel – „Ábrahám Istene”; az iszlám elveti Jézus istenségét / a Szentháromságot; az iszlám térítő vallás – a zsidósággal ellentétben / a kereszténységhez hasonlóan).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy az iszlám szent könyve a Korán, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a hagyomány szerint Gábrriel arkangyal diktálta Mohamednek / Mohamed közvetítette az isteni kinyilatkoztatást; tartalma sokban hasonlít a Bibliára; a három vallásban / a szent könyvekben hasonló vallási előírások is megjelennek: pl. böjt, zarándoklat, alamizsna).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		17

14. Nemzetiszocializmus (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a náci Németországban a társadalom feletti ellenőrzés eszközeit és a náci propaganda jellemzőit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy Hitler 1933-ban jutott hatalomra Németországban.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. társadalom, hatalom, propaganda, nemzetiszocializmus / nácizmus.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti a kép egy lényeges elemét (pl. a náci diktatúra a középiskolásokat katonásan nevelte / fegyelemre szoktatta; a diktatúra állami rendezvényeken való részvételre kényszerítette a diákokat; a náci ifjúsági szervezet Hitler megkülönböztetett figyelmét élvezte), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a fiatalok ezen keresztül sajátították el a náci ideológiát; a fiatalokat a hadviselésre is előkészítette; a Hitlerhez való hűsége nevelést is szolgálták a rendezvények; az oktatás sem mentesült a náci ideológiától; felszámolták a hagyományos civil szervezeteket).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a náci állam totális diktatúra volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. nem tartották tiszteletben / megsértették az alapvető emberi jogokat; erőszakszervezetek / titkosrendőrség tartotta félelemben a társadalmat; az antiszemitizmus erősítésével ellenségképet alakítottak ki; minden hatalom Hitler kezébe összpontosult / Führer-kultusz alakult ki).	0–3
	E2 Rögzít a náci propaganda jellemzői közül egyet (pl. tömegrendezvényeket tartottak; megszüntették a sajtószabadságot; modern eszközöket – rádió, film – használtak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az egyirányú propaganda náci ideológia igazát akarta bizonyítani; a sikeres tömegrendezvények – pl. berlini olimpia, nürnbergi pártnapok – a nácizmus dicsőségét mutatták be; a technikai újítások is erősítették a nácik iránti bizalmat; külön propaganda-minisztériumot állítottak fel).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		17

15. Hunyadi Mátyás külpolitikája (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Hunyadi Mátyás külpolitikáját mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti, hogy Mátyás 1458–90 között uralkodott.	0–2
	T2 Rögzíti a téma legalább két térbeli elemét (pl. Bécs ostroma, Morvaország / Szilézia elfoglalása, déli végvári vonal, kenyérmezei ütközet, visegrádi királyi palota).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. király, öröklés / dinasztia, hódítás / terjeszkedés, béke.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. fekete sereg, (rendkívüli) hadiadó, végvár, Szent Korona.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. Mátyás vallási ellentéttel / eretnekséggel indokolja támadását; a cseh király hatalomvágygal vádolja Mátyást), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Mátyás kísérletet tett Csehország meghódítására; a cseh háború ürügye a huszitizmus volt; Mátyás egyik célja a választófejedelemség megszerzése volt).	0–3
	F2 Rögzíti a szöveg lényegét (pl. Mátyás meg akarta akadályozni a Habsburgok örökösödését Magyarországon; Frigyes / a Habsburgok – eleinte – nem ismerték el Mátyás magyar királyságát), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Mátyásnak már a trónra lépéskor hadakoznia kellett a Habsburgokkal; Mátyás elfoglalta Ausztria nagy részét / Bécset; Mátyás – sikertelenül – törekedett a császári korona megszerzésére; Mátyás Corvin János öröklését akarta előkészíteni).	0–3
	F3 Rögzíti a szöveg lényegét (pl. a követet lenyűgözte a visegrádi palota pompája), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az építkezések Mátyás hatalmának reprezentációját szolgálták; Mátyás a reneszánsz udvarral is bizonyítani akarta uralkodói erényeit; Beatrixszel kötött házassága dinasztiaalapítási kísérlet volt).	0–3

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a törökkel szemben Mátyás béke- / védekező politikát folytatott, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megerősítette a végvári vonalat; felosztották maguk között a korábbi ütközőállamokat / Boszniát; ebben az időszakban nem érte jelentős török támadás Magyarországot; a török betöréseket visszaverték).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy Mátyás állandó zsoldoshadsereget (fekete sereg) tartott fenn, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez biztosította külpolitikai sikereit; ehhez növelni kellett az uralkodói jövedelmeket; a sereget jórészt idegen zsoldosok alkották).	0–3
	E3 Rögzíti, hogy Mátyás jövedelmei jócskán felülmúlták elődjeit / utódait, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. legjelentősebb bevétele a rendkívüli hadiadó volt; a jövedelem nagy részét a jobbágyi adók tették ki; az adóztatás elégedetlenséget váltott ki; ez együtt járt a rendek visszaszorításával).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		33

16. Bethlen-féle konszolidáció (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a belpolitikai és gazdasági konszolidációt mutatja be Bethlen István miniszterelnöksége idején. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti Bethlen István miniszterelnökségének évszámait (1921–31).	0–2
	T2 Utal a trianoni területvesztésre.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. országgyűlés, párt, választójog / szavazás, infrastruktúra.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. konszolidáció, népszövetségi kölcsön, pengő, Magyar Nemzeti Bank.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a forrás lényegét (korlátozott gyülekezési jog biztosítása), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Bethlen a legjelentősebb ellenzéki erő működését korlátozta; ellehetetlenítette a népszerűtlen intézkedésekkel szembeni tiltakozásokat; a szociáldemokraták korlátozásával megerősítette a kormánypárt helyzetét; fennmaradt a többpártrendszer, de a parlamentarizmus csak korlátozottan	0–3

	működött; az alapvető szabadságjogok csak korlátozottan érvényesültek).	
	F2 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. Bethlen elhatárolódott a szélsőséges politikai irányzatoktól / a forradalmaktól; a történelmi hagyományokra épülő fejlődést tűzte ki célul; az Egységes Párt keresztény / nemzeti / konzervatív eszméket vallott), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a szélsőséges mozgalmak be voltak tiltva; a szélsőségekkel szemben rendőri / büntetőjogi eszközökkel lépett fel a kormány; az Egységes Párt többséget szerzett a választásokon; stabil / leválthatatlan kormánypárt volt; a KNEP és a kisgazdapárt tagjai alapították).	0–3
	F3 Rögzíti a forrás lényegét (pl. a kormány jelentős összeget költött infrastrukturális beruházásokra / a közlekedés és hírközlés fejlesztésére), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ezt részben a népszövetségi kölcsön tette lehetővé; előfeltétele volt a pénzügyi konszolidáció; a trianoni területvesztés is indokolta; ez hozzájárult a gazdaság fellendüléséhez / modernizációjához).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzít egy – a forrásokban nem szereplő – tény a parlamentarizmusra vonatkozóan (pl. Bethlen szűkítette a választójogot; a szavazás csak a nagyvárosokban volt titkos; visszaállították a felsőházat), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. biztosította a kormánypárt fölényét a választásokon; erősítette a rendszer konzervatív jellegét; megakadályozta a radikális változásokat; korlátozott parlamentáris rendszer jött létre).	0–3
	E2 Rögzíti a pénzügyi stabilizáció egy lényegi elemét (pl. a népszövetségi kölcsön felvétele; a Magyar Nemzeti Bank megalapítása; a pengő bevezetése), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a népszövetségi kölcsön tette lehetővé az állami beruházásokat / a pengő bevezetését; a Nemzeti Bank bocsátotta ki a pengőt; a pengő bevezetése véget vetett az inflációnak / stabil alapokra helyezte a gazdaságot).	0–3
	E3 Rögzít egy tény a gazdasági változásokra vonatkozóan (pl. ezt részben a nyersanyaglelőhelyek elvesztése / a Monarchia piacának felbomlása kényszerítette ki; a nyersanyagigényes iparágak visszaszorultak; modern iparágak indultak fejlődésnek; a kormány támogatta a mezőgazdaság gépesítését; fejlődött a turizmus), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az ország kilábal a trianoni békét követő válságból; gazdasági szerkezetváltás történt; a gazdasági helyzet stabilizálódása elősegítette a politikai konszolidációt; a fellendülésnek a nagy gazdasági világválság vetett véget).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		33

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

1. feladat: A), B), D) [pinterest.com](https://www.pinterest.com); C) en.wikipedia.org
2. feladat: <http://www.uciimtorino.it>